

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XIV. Quorum sacrae Scripturae librorum idem Clemens meminerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ANTONINUS.

καὶ Κασσιανῶς, ὡς καὶ αὐτῆ χρονογραφίαν A πεποικημένῃ ἐπιμὴν Φίλωνος καὶ Ἀριστοβέλου, Γωσιπύου καὶ Δημητρίου καὶ Εὐπολέμου, Ἰεραίων συγγραφέων. ὡς ἂν τῶν ἀπάντων ἐν γράφῃ πρεσβύτερον τῆς παρ' ἑλλήσιν ἀρχαιογονίας Μωυσέως τε καὶ τοῦ Ἰεραίων γένους ἀποδείξαι καὶ ἄλλης δὲ πλείους χρησιμαθείας ἐμπλειοὶ δηλέμενοι τυγχάνουσι τῶ ἀνδρῶν λόγοι. ὧν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ αὐτῶν δηλοῖ, ὡς ἐγίσα τῆς τῶν Ἀποστόλων γνησίου διαδοχῆς. ὑποχρεῖται δὲ ἐν αὐτοῖς, καὶ εἰς τὴν γένεσιν ὑπομνηματιεῖσθαι. καὶ ἐν τῷ λόγῳ δὲ αὐτῶν περὶ τῆς Πάρα ἐκείνης ἰστορίας ὁμολογεῖ ὡς τῶν ἑταίρων, ὡς ἐτυχὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων πρεσβυτέρων ἀκηκῶς ἀκούσας, γραφῆ τοῖς μετατάκτα παρὰ δὲ αὐτῶν μὲν ἡμεῖς δὲ ἐν αὐτῶν Μελιτώνος καὶ Εἰρηναίου, καὶ Ἰων ἑτέρων, ὧν καὶ τὰς διηγήσεις τέθεικα.

adversus gentes, & Cassianum quemdam commemorat qui de temporum ordine conscripsit. Præterea Philonis & Aristobuli, Josephi, Demetrii atque Eupolemi Judæorum historiæ scriptorum mentionem facit, utpotè qui Mosem ac Judæorum gentem omni Græcorum antiquitate vetustiorē esse, Scriptis suis probaverint. Variâ quoq; utilissima eruditionis copiâ referti sunt supradicti auctoris illius libri. In quorum primo de seipso loquens, primis Apostolorum successoribus proximum se fuisse testatur. Pollicetur in iisdem libris, scripturum se Commentarios in Genesim. In libro verò quem de Pascha composuit, coactum se afficitur à familiaribus suis, ut traditiones quas ab antiquioribus Presbyteris acceperat scriptas posteris mandaret. Meminit in eodem opusculo Melitonis & Irenæi, & aliquot aliorum: quorum etiam enarrationes in medium adducit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ὅπως ἐμνημόνευσε γραφῶν.

CAPUT XIV.

Quorum Scripturalibrorum idem Clemens meminert.

ΕΝ δὲ ταῖς ὑποτυπώσεσι ξυμεινόμενα εἰ C πέν, πάσης τῆς ἐκ διαθήκης γραφῆς ἀπτεμνημόνευσε πεποιτῆται διηγήσεις. μὴ δὲ τὰς ἀνιλεγομένας παρελθὼν τὴν Ἰεραίων λέγω καὶ τὰς λοιπὰς καθολικὰς ἐπιστολάς. τὴν τε Βαρναβάου καὶ τὴν Πέτρου λεγομένην ἀποκάλυψιν. καὶ τὴν ὡς Εἰρηναίου ἢ ἐπιστολὴν, Παύλου μὲν εἶναι φησὶ, γεγραμμένην ἢ Ἐβραίοις Ἐβραϊκῆ φωνῆ. Λεκάων ἢ Φιλοπόμου αὐτὴν μεθερμηνεύσαντα, ὡς δουλοῦναι τοῖς ἑλλήσιν. ὅθεν τὸν αὐτὸν χεῖρα εὐρίσκουσα κατὰ τὴν ἐρμηνείαν, ταύτης τε τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τῶν περὶ D ἑξῶν μὴ περὶ γεγραμμένην ἢ τὸ Παύλου Ἀπόστολου, εἰκότως Ἐβραίοις γὰρ φησὶν ἐπιστέλλων περὶ ἡλίου εἰληφῶσι καὶ αὐτῶν καὶ ὑποπνεύσει αὐτὸν, σιωπῶν πάντων οὐκ ἐν δόξῃ ἀπέσπυεν αὐτὰς τὸ ὄνομα θεοῦ. εἴτα ὑποπνεύσει ἢ δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγε πρεσβύτερος, ἐπεὶ ὁ Κύριος Ἀπόστολος ὧν τῶ παντοκράτορος, ἀπεστέλλει περὶ Ἐβραίων, διὰ μετρίτητα ὁ Παῦλος ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος, καὶ ἐγράφη αὐτὸν Ἐβραίων Ἀπόστολον. διὰ

Idem in libris ὑποτυπώσεων, omnium ut uno verbo dicam, utriusque testamenti Scripturarum compendiosam instituit enarrationem; ne illis quidem prætermittis Scripturis, de quibus inter multos ambigitur. Judæ epistolam & Barnabæ, ac reliquas catholicas epistolas intelligo, & Revelationem quæ dicitur Petri. Epistolam autem ad Hebræos Pauli quidem esse affirmat, sed Hebræico sermone utpotè ad Hebræos primum scriptam fuisse: Lucam verò eandem Græco sermone studiosè interpretatum, Græcis hominibus edidisse. Quare in ea epistola & in Actibus Apostolorum eundem dictionis colorem reperiri. Hanc verò inscriptionem Paulus Apostolus, rectè atque ordine omisit fuisse observat. Cum enim Hebræis scriberet qui sinistram de ipso opinionem multò ante combiberant, ipsumque suspectum habebant: prudenti consilio usus, illos absterrere statim ab initio apposita nominis sui inscriptione noluit. Deinde aliquantò post his utitur verbis: Jam verò sicut beatus dicebat Prebyter, quando quidem Dominus omnipotentis Dei Apostolus ad Hebræos missus fuerat, præ modestia Paulus utpotè qui ad gentes erat directus, hebræorum apostolum se minimè

inscribit; tūm ob suam erga Dominum reverentiam, tūm quōd ex abundantia ad Hebræos ipse gentium præco & Apostolus scriberet. Sed & in iisdem libris Clemens traditionem quandam de ordine evangeliorum quam à vetustioribus Presbyteris acceperat, refert in hunc modum. Dicebat ex evangelio, prius scripta esse illa quæ seriem generis Dominici continent. Marci autem evangelium ex huiusmodi occasione scriptum fuisse. Cū Petrus in urbe Roma Verbum Dei publicè predicasset, & Spiritu sancto afflatus evangelium promulgasset, multi qui aderant Marcum cohortati sunt, ut potè qui Petrum jam dudum sectatus fuisset, & dicta ejus memorià teneret, ut quæ ab Apostolo prædicata erant conscriberet. Marcus igitur evangelium composuit, iisque qui illud ab ipso rogabant impertit. Quod cū Petrus comperisset, nec prohibuit omninò rem fieri, nec ut fieret incitavit. At Joannes omnium postremus, cū videret in aliorum evangelis ea quæ ad corpus Christi pertinent tradita esse, ipse divino Spiritu afflatus spiritale evangelium familiarium suorum rogatu conscripsit. Hactenus Clemens. Porro Alexander is de quo superius diximus, in quadam ad Origenem epistola, Clementis simul ac Pantæni tanquam familiarium suorum mentionem facit his verbis: Hæc enim Dei voluntas fuit, ut nosti, quò amicitia nostra jam inde à majoribus inchoata, sacra atque inviolata maneret, immo ferventior ac firmior redderetur. Patres quippe agnoscimus beatos illos qui viam nobis præiverunt, & quos brevi secuturi sumus; Pantænum scilicet verè beatum ac Dominum meum: & sanctum Clementem Dominum item meum qui me plurimum adjovit: & si quis alius fuit huiusmodi. Per quos tu mihi innotuisti, Domine ac frater longè omnium præstantissime. Et hæc quidem ita se habent. Adamantius verò (id enim etiam Origeni nomen fuit) Zephyrino per hæc tempora Romanam ecclesiam gubernante, se in urbem Romam advenisse scribit, cū sibi in votis fuisset, sicut ipsemet alicubi dicit, Romanam ecclesiam omnium antiquissimam coram videre. Ibi paulisper moratur, Alexandriam rediit. Ubi consuetum catechumenos docendi officium omni studio ac diligentia exercuit: Demetrio civitatis episcopo etiam tum il-

A τε τὴν αἰσὶς τὸν Κύριον Ἰησοῦν, διὰ τὸ τοῦ
 αἰσῶσας καὶ τοῖς Ἑβραίοις Ἰησοῦν, ἐπὶ
 κήρυκα ὄντα καὶ Ἀποστόλου. αὐτὸς δὲ ἐν
 αὐτοῖς ὁ Κλήμης βιβλίοις αὐτῆς τῆς τῶν
 τῶν Ἐυαγγελίων ἀνάδοξιν τῶν ἀντικει-
 μένων πρεσβυτέρων τέθειται, τέτον ἔχουσαν τοῦ
 πον. περὶ γεγραφοῦντα ἔλεγχον τῶν Ἐυαγγελίων
 τὰ ἀειχόλια τὰς ἡρωαλογίας τοῦ δὲ αἰ-
 Μάρκον, ταύτῃ ἐξηκέναι τὴν οἰκονομίαν. τε
 Πέτρος δημοσίᾳ ἐν Ῥώμῃ κηρύξασθαι τὴν
 λόγον, καὶ πνευματικὸν Ἐυαγγέλιον ἔξεπαι-
 τὸς παρόχως πολλὰς ὄχλους ἀνακατέσταντο
 B Μάρκον, ὡς ἀν ἀκολοθήσαντα ἀπὸ τῶν
 ῥάθεν καὶ μεμνημένον τῶν λεχθέντων, αὐτῶν
 γράψατα εἰρημένα ποιήσαντα δὲ τὸ Ἐυ-
 αγγέλιον, μετὰ δὲ αὐτοῖς δεομένοις αὐτῶν
 περὶ ἐπιγνώσασθαι τὸν Πέτρον, προτρέπτικῶς με-
 κωλύσαι μὴτε προτρέψασθαι τὸν μέγιστον Ἰω-
 ἀννην ἔχασον σιωδόντα ὅτι τὰ Ῥωμαίων
 ἐν τοῖς Ἐυαγγελίοις δεδήλωται. προτραπι-
 τα ὑπὸ τῶν γραμμάτων, πνευματικὸν θεοφο-
 θέντα, πνευματικὸν ποιῆσαι Ἐυαγγέλιον, το-
 σαυτὰ ὁ Κλήμης. παλιν δὲ ὁ δηλωθεὶς Ἀλεξ-
 ξανδρος, τὸ Κλήμην ἐπισημαίνει. ἀμα ἡ καὶ τὸ Πα-
 C τὰς ἐν πινυρὸς Ὁριγίνῳ ἐπιστολῇ μνημο-
 νέως, ὡς δὴ γραμμάτων ἀπὸ ἡρωαίων τῶν
 ἀνδρῶν. γράφει δὲ ἔτσι. τέτο γὰρ καὶ θεο-
 μα Θεὸς ὡς οἶδας γέγονεν, ἵνα ἡ δὸ πρὸς
 νων ἡμῖν Φιλία μὲν ἀσουλῶ μάλλον ἢ ἐπι-
 μοτέρα ἢ καὶ βεβαίωτέρα. πατέρας γὰρ ἡ-
 μεν τὰς μακαρίας ἐκείνας τὰς προσδεύσα-
 τας, πρὸς ἕς μετολίγον ἐσόμεθα. Πάντα
 νον τὸν μακάριον ὡς ἀληθῶς καὶ κύριον. καὶ
 τὸν ἱερὸν Κλήμην, κύριόν με ἡρώαρον
 καὶ ἀφελήσαντά με. καὶ εἰ πῶς ἕτερον τῶν
 D τῶν δὲ ὡν σε ἐγνώρισα τὸν καὶ πάντα ἀ-
 σον καὶ Κύριόν με καὶ ἀδελφόν. καὶ ταυτὰ μὲν
 αὐτὰ. ὁ γέτο Ἀδαμάντιος, καὶ τέτο γὰρ τῶν
 Ὁριγίνῳ ὄνομα, Ζεφυρίνα κατὰ τὰς δευτέρας
 χρόνας τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἡγομένη, ἐπι-
 δημήσασθαι τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸς περὶ γράφει τῶν
 γων ἐυξάμεν τὴν ἀρχαιοτάτην Ῥωμαίων
 ἐκκλησίαν ἰδεῖν. εἶθα ἔ ποτὶ διατρέψασθαι
 ἐπάνεισω εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. καὶ ἐπὶ
 τὰ σιωπῆ τῆς κατηχήσεως ἐν ταυτὰ μὲν
 πάσης ἐπλήρης ἀπουδῆς, Δημητρίῳ τῶν τῶν
 Ἐπισκόπος ἐτι τότε παρεμύνηται αὐτὸν ἰ-
 μονοῦν

ANTONINUS.

μονοκλι ἀνιβολέντθ, ἀόκνωσ τήν εἰς τὰς ἀ-
δελφείας ὠφέλειαν ποιείαδ.

lum hortante, ac tantum non supplicante ut fratrum utilitati impigrè ferviret.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Πεὶ Ἡρακλᾶ.

CAPUT XV.

De Heracla.

Ὅτι ὡς ἑαυτὸν ἑώρα μὴ ἔπαρκέναι τῆ
τῶν θεῶν βαδύτερα σχολῇ, τῆ τε δξέ-
τάσει κ' ἐρμηνείᾳ τῶν ἱερῶν γραμμάτων, καὶ
πῶς ἐπὶ τῆ τῶν περὶ αὐτῶν κατηχήσει, μὴ
ἀναπνεύσασιν συχωρέντων αὐτῶ. ἐτέρων ἐφ'
ἐτέροις δξέω κ' μέλει ἐσπέρας ἵπν τὸ παρ'
αὐτῶ διδασκαλεῖον φοιτῶντων, διανείμασ τὰ
πλήθη, τὸν Ἡρακλᾶν τῶν γνωρίμων περὶ
κείνου, ἐν τε τοῖς θεοῖς παρὰ αὐτῶν, καὶ ἄλλως ὄντα
λογιώτατον ἀνδρα κ' φιλοσοφίας οὐκ ἀμοι-
ρη, κοινωνὸν καὶ διση τῆς κατηχήσεως τῶ μὲν
τῶ πρώτῳ τῶν ἀεπ' σοικειμῶν εἰσαγω-
γῆν ἵπν ἐπέεσ' αὐτῶ δὲ τῆν τῶν ἐν ἕξει φυ-
λάξας ἀχεράσιν.

Um autem animadverteret se nequaquam sufficere ad quietiorem rerum divinarum contemplationem, & ad sacræ Scripturæ scrutationem atque interpretationem, simulque ad institutionem eorum qui ad ipsum accedebant, per quos ne respirare quidem ipsi licebat, cum alii super alios a primo lucis exortu usque ad vesperam scholam ejus frequentarent: divisa omni auditorum multitudine, Heraclam ex familiaribus suis deligens, virum rerum divinarum studiosum, & alioqui doctissimum, nec expertem Philosophiæ, in docendi officio socium sibi atque administrum adjunxit. Et huic quidem institutionem eorum qui primis adhuc imbuerentur rudimentis mandavit: sibi verò perfectiores docendos reservavit.

Hereser
Niciph.
c. 11. l. 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις΄.

Ὅτι Ὁριγένησ τὰς θείας ἱεροδῶνας γραφᾶς.

CAPUT XVI.

Quantum studium Origenes in divinis Scripturis collocaverit.

Τὸσαύτη ἡ εἰσῆγεσ τὰ Ὁριγένησ τῶν
θεῶν λόγων ἀπικειβωμένη δξέτα-
σι, ὡς καὶ τῶν Ἑβραῖων γλώττων ἐκμα-
θῆν. τὰς τε παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐμφερεμέ-
νας πρωτότυπας αὐτοῖς Ἑβραίων σοικείοις
γραφᾶς, κτήμα ἴδιον ποιήσασ. ἀνιχνεύ-
σασ τε τὰς τῶν ἐτέρων παρὰ τὰς ἑβδομηκον-
τα τὰς ἱεράς γραφᾶς ἱερμηνυκότων ἐκδό-
σις, καὶ πῶς ἐτέρας παρὰ τὰς κατήμαξου-
μῶνας ἐρμηνείας ἐναλλατῆσας, τὴν Ἀκύ-
λε καὶ Συμμάχε καὶ Θεοδοτίωνθ ἐφθ-
ρέν ἄσ οὐκ οἶδ' ὅθεν ἐκ τινῶν μυθῶν τὸν
πάλαι λανθανέσας χρόνον ἀνιχνεύσας, εἰς
φῶς ἀνήγαγρ. ἐφ' ὧν δια τὴν ἀδηλόγη-
τα, πνθ' ἀρ' εἶεν οὐκ εἰδῶς, αὐτὸ τῆτο μό-
νον ἐπεσημῆσασ, ὡς ἀρα τὴν μὲν ἐν ἕξει τῆ
περὶ ἀκτῶν Νικοπόλει. τὴν ἡ ἐν ἐτέρῳ τό-
πῳ τῶιδε. ἐν γε μὴν τοῖς Ἑξαπλοῖς τῶν
Ψαλμῶν μὲν τὰς ἵπν ἑσπῆμασ τέσσαρας ἐκ-
δόσις, ἡ μόνον πέμπτη, ἀλλὰ καὶ ἕκτην
καὶ ἑβδόμην παρὰ αὐτῶν ἐρμηνείαν, ἐπὶ μιᾶς
αὐτῶν σσημειώσαι ὡς ἐν Γεριχοῖ εὐσημέ-
νης ἐν πῆθω κ' τὰς χρόνας Ἀντωνίνε τῆ
ἡδ' Σεβέρου. ταύτας ἡ ἀπάσας ἵπν τῶν τῶν

Tantum porrò curam ac diligentiam in divinis Scripturis pericrutandis adhibebat Origenes, ut Hebraicam etiam linguam didicerit, & authenticos Scripturarum libros Hebraicis scriptis literis, qui apud Judæos habentur, sibi comparaverit: aliorum quoque qui præter septuaginta Interpretes sacras Scripturas interpretati sunt, editiones pervestigaverit: nonnullas denique interpretationes à tritis illis & vulgatis Aquilæ scilicet ac Symmachi & Theodotionis diversas repererit. Quas quidem ille ex nefcio quibus crutas angulis in quibus jamdudum delituerant, primus in lucem produxit. Et cum obscurum incompertumque haberet cujusnam essent auctoris, hoc solum de ipsis adnotavit, alteram quidem à se repertam fuisse Nicopoli juxta Actium: alteram verò in alio quodam loco. Quinetiam in Hexaplis Psalmorum exemplaribus, post insignes illas quatuor editiones cum non quintam modò sed etiam sextam ac septimam apponeret versionem, rursus in principio unius notavit inventam illam fuisse Hierichunte in dolio, temporibus Antonini Caracallæ qui Severi filius fuit. Has igitur omnes interpretationes cum in unum

Vide Ni-
cephor.
ibid.

Ec